

DOI: 10.5281/zenodo.22206104 · UDC: 614.2/.4:351.77:35.078.3(478)"2023/2025"

UNELE ASPECTE PRIVIND ORGANIZAREA ȘI EFECTUAREA CONTROLULUI DE STAT ÎN SĂNĂTATE PUBLICĂ PE PARCURSUL ANILOR 2023–2025

SOME ASPECTS REGARDING THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF STATE CONTROL IN PUBLIC HEALTH DURING 2023–2025

Vasile Guștiuc, Andrei Ciburiciu, Cristina Magu, Daniela Ciobanu

Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Chișinău, Republica Moldova

REZUMAT

Obiective. Evaluarea organizării și efectuării controlului de stat în domeniul sănătății publice în perioada 2023–2025 și identificarea unor măsuri de optimizare a activității.

Metode. Au fost analizate rapoartele statistice de ramură privind supravegherea și controlul de stat al sănătății publice (formularul nr. 18/săn), formularul statistic nr. 1-CC „Numărul contravențiilor constatate” și rapoartele trimestriale prezentate în temeiul Ordinului Agenției Naționale pentru Sănătate Publică nr. 191/2024.

Rezultate. În structura Agenției sunt aprobate 134 de posturi pentru activități de control de stat, dintre care, în perioada analizată, au fost ocupate aproximativ 45–50%. În anii 2023–2025 au fost inițiate și desfășurate 22 059 de controale: 11 073 planificate și 10 986 inopinate. Dintre controalele inopinate, 94,9% au vizat eliberarea actelor permissive, iar 5,1% examinarea petițiilor și sesizărilor. Au fost întocmite și examinate 1 020 de procese-verbale cu privire la contravenții, au fost aplicate 389 de amenzi, în valoare totală de 1 014 400 de lei, și au fost emise 127 de decizii de suspendare sau interzicere.

Concluzii. Gradul redus de ocupare a posturilor de inspectorii evidențiază necesitatea revizuirii mecanismelor de recrutare, a dezvoltării profesionale continue și a consolidării comunicării cu operatorii economici.

Cuvinte-cheie: control de stat, control planificat, control inopinat, inspector, sănătate publică, evaluarea riscului

ABSTRACT

Objectives. To assess the organization and conduct of state control in public health during 2023–2025 and to identify measures for optimizing this activity.

Methods. Sectoral statistical reports on public health surveillance and state control (Form No. 18/health), Statistical Form No. 1-CC, “Number of Contraventions Identified,” and quarterly reports submitted under Order No. 191/2024 of the National Agency for Public Health were analyzed.

Results. The Agency’s organizational structure includes 134 approved positions for state control activities, of which approximately 45–50% were filled during the analyzed period. Between 2023 and 2025, 22,059 inspections were initiated and conducted: 11,073 scheduled and 10,986 unannounced. Of the unannounced inspections, 94.9% concerned the issuance of permits and 5.1% the examination of petitions and notifications. A total of 1,020 contravention reports were drawn up and examined, 389 fines totaling MDL 1,014,400 were imposed, and 127 suspension or prohibition decisions were issued.

Conclusions. The low occupancy rate of inspector positions highlights the need to review recruitment mechanisms, ensure continuous professional development, and strengthen communication with economic operators.

Keywords: state control, scheduled inspection, unannounced inspection, inspector, public health, risk assessment

Introducere

Principalul act legislativ care stă la baza reglementării controlului de stat este Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, adoptată de

Parlamentul Republicii Moldova la 8 iunie 2012 [1].

Scopul legii este orientat spre consolidarea cadrului juridic și instituțional în domeniul efectuării controlului de stat asupra activității de întreprinzător și are la bază următoarele obiective: asigurarea unui nivel înalt de protecție a mediului,

vieții, sănătății și proprietății persoanelor; supravegherea introducerii și circulației pe piață a produselor în vederea asigurării siguranței acestora; implementarea sistemului de analiză a riscurilor în baza criteriilor de risc.

Totodată, legea reglementează unele aspecte ce vizează organizarea și desfășurarea controlului, stabilind principiile fundamentale și procedura de efectuare a acestuia.

Conform prevederilor legale, noțiunea de control presupune totalitatea acțiunilor de verificare a respectării legislației de către persoanele supuse controlului, realizate de un organ abilitat cu funcții de control sau de un grup de instituții similare.

Printre autoritățile statului investite cu drept de control de stat se numără Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP), care, conform Legii nr. 131/2012, asigură realizarea controlului de stat în domeniul sănătății publice, exercitând următoarele funcții de bază [1]:

- efectuarea controlului asupra respectării legislației sanitare;
- supravegherea și controlul introducerii pe piață a produselor nealimentare din domeniile reglementate, conform anexelor nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor [2];
- supravegherea și controlul produselor alimentare și al materialelor care vin în contact cu acestea, stabilite prin art. 25 din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor [3];
- efectuarea controlului de stat în domeniul protecției consumatorilor, conform art. 36 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor [4];
- verificarea respectării de către persoanele juridice, indiferent de genul de activitate și tipul de proprietate, a normelor impuse de autoritățile publice, în scopul prevenirii bolilor în cazul izbucnirilor epidemice, al epidemiilor și al pandemiilor.

În cadrul controlului de stat privind respectarea legislației sanitare, domeniile principale sunt: aprovizionarea populației cu apă potabilă; respectarea condițiilor sanitaro-epidemiologice în instituțiile medico-sanitare, în scopul prevenirii apariției și răspândirii infecțiilor asociate asistenței medicale; respectarea condițiilor de igienă în instituțiile de educație și învățământ; evaluarea serviciilor de înfrumusețare și tatuaj.

În domeniul supravegherii pieței și al conformității produselor, inspectorii ANSP sunt investiți cu dreptul de a verifica introducerea corectă pe piață a produselor biocide, cosmetice, din tutun și conexe. De asemenea, conform cadrului normativ în vigoare, inspectorii ANSP supraveghează și controlează respectarea cerințelor privind mențiunile nutriționale și de sănătate pentru formulele de început și de continuare, preparatele pe bază de cereale și alimentele pentru copii, alimentele destinate unor scopuri medicale speciale, înlocuitorii unei diete totale pentru controlul greutatei și apele minerale comercializate în farmacii. Totodată, sunt controlate materialele introduse pe piață, inclusiv cele importate, care vin în contact cu produsele alimentare, cu excepția materialelor aflate în uz în etapele lanțului alimentar.

Cadrul normativ stabilește expres cerințe obligatorii privind organizarea și desfășurarea controalelor. Organul de control poate efectua controlul asupra persoanei supuse controlului numai dacă legea stabilește procedura, durata și dreptul organului de a interveni în cazul și în circumstanțele date. Controlul poate viza numai aspectele care țin de competența organului, stabilită expres de lege.

Potrivit prevederilor legale, controlul se inițiază și se efectuează în temeiul delegației de control semnate de conducătorul organului abilitat. Controlul se desfășoară numai în baza și în limitele listei de verificare aplicabile domeniului, tipului și obiectului controlului. Lista poate fi aplicată numai dacă este aprobată prin actul normativ al autorității publice centrale competente și publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a organului de control [5].

În domeniul protecției consumatorilor, inspectorii ANSP sunt responsabili de supravegherea și controlul serviciilor oferite de prestatorii de servicii medicale [4].

Conform prevederilor legale, inspectorul are dreptul să înceapă controlul doar în cazul când sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: prezentarea legitimației; înmânarea exemplarului delegației de control; existența probelor care demonstrează prezența unuiu sau mai multor temeiuri, în cazul controalelor inopinate, cu anexarea Notei de motivare (după caz); expirarea termenului minim de notificare/înștiințare, în cazul controalelor planificate; înregistrarea delegației de control în Registrul de stat al controalelor.

În același timp, controlul poate fi exercitat doar de inspectorii specificați expres în delegația de control și doar în timpul programului de activitate al persoanei controlate sau al subdiviziunii acesteia.

Scopul lucrării. Evaluarea organizării și efectuării controlului de stat în domeniul sănătății publice și identificarea unor măsuri de optimizare a activității.

Materiale și metode

A fost realizat un studiu descriptiv retrospectiv privind activitățile de control de stat în domeniul sănătății publice în perioada 2023–2025. Au fost analizate rapoartele statistice de ramură privind supravegherea și controlul de stat al sănătății publice (formularul nr. 18/săn), formularul statistic nr. 1-CC „Numărul contravențiilor constatate” și rapoartele trimestriale prezentate în temeiul Ordinului ANSP nr. 191/2024 „Cu privire la raportarea activităților în domeniul controlului de stat în sănătate”. Datele privind capacitatea instituțională și structura personalului cu atribuții de control au fost preluate din documentele administrative ale ANSP. Numărul de posturi aprobate și structura funcțiilor au fost determinate pe baza schemei de încadrare a instituției, aprobate prin ordinul ANSP, iar informațiile privind ocuparea posturilor, studiile, vârsta și genul inspectorilor au fost preluate din evidența administrativă a personalului instituției. Datele au fost sistematizate și agregate pe ani și analizate prin metode descriptive, utilizând frecvențe absolute și relative. Analiza a

urmărit dinamica activităților de control, rezultatele controalelor, măsurile aplicate și capacitatea instituțională disponibilă pentru realizarea atribuțiilor de supraveghere și control.

Rezultate și discuții

Pentru realizarea activităților de control de stat în sănătate, structura organizatorică a ANSP include subdiviziuni specializate care, potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea ANSP, se subordonează inspectorului-șef sanitar de stat în activitatea de control [6].

Efectivul-limită aprobat pentru activitățile de control de stat este de 134 de posturi, ceea ce constituie aproximativ 8,2% din numărul total de posturi aprobate în cadrul ANSP (1 623 de posturi).

În perioada 2023–2025, posturile de inspectori au fost ocupate în proporție de aproximativ 45–50%.

Totodată, există discrepanțe teritoriale în asigurarea cu inspectori. În unele centre de sănătate publică (CSP), îndeosebi din zonele de sud și centru ale țării, rata de ocupare este sub 45%: CSP Căușeni și CSP Cahul – 33,3%, CSP Comrat – 40,0%, CSP Orhei – 36,4% și CSP Ungheni – 42,8%.

Din numărul total de inspectori, 39,0% au studii medicale superioare, 21,5% au studii superioare de licență în sănătate publică, 37,5% au studii superioare în alte domenii conexe și, concomitent, studii medii medicale, iar 2,0% au studii superioare în drept.

Distribuția angajaților pe grupe de vârstă arată că 21,8% dintre inspectori au sub 35 de ani, 38,2% au 36–50 de ani, 32,7% au 51–63 de ani, iar 7,3% au statut de pensionar și sunt angajați pe perioadă determinată.

Analiza structurii personalului în funcție de gen indică o pondere de peste două ori mai mare a femeilor decât a bărbaților: 70% (42 de persoane) față de 30% (18 persoane).

Activitățile principale ale inspectorilor sunt: verificarea implementării și respectării legislației sanitare; informarea și educarea persoanelor fizice și juridice privind aplicarea cadrului normativ în sănătatea publică; informarea autorităților publice centrale și locale privind gradul de respectare a acestui cadru.

Activitatea principală a inspectorilor constă în realizarea misiunilor de control.

În perioada de referință (2023–2025) au fost inițiate și desfășurate 22 059 de controale de stat, cu o ușoară tendință anuală de scădere: 7 559 în 2023, 7 388 în 2024 și 7 112 în 2025 (Tabelul 1).

Structura controalelor arată că 50,2% dintre controalele efectuate în perioada 2023–2025 au fost planificate pe baza planurilor grafice de control, iar 49,8% au fost inopinate (Figura 1).

Analiza structurii controalelor inopinate a arătat că majoritatea au fost realizate la solicitarea operatorilor economici, în scopul obținerii actului permisiv (autorizația sanitară de funcționare). Astfel, controalele inopinate pentru eliberarea actelor permissive au reprezentat 94,9%, iar cele pentru examinarea sesizărilor și petițiilor – 5,1% din totalul

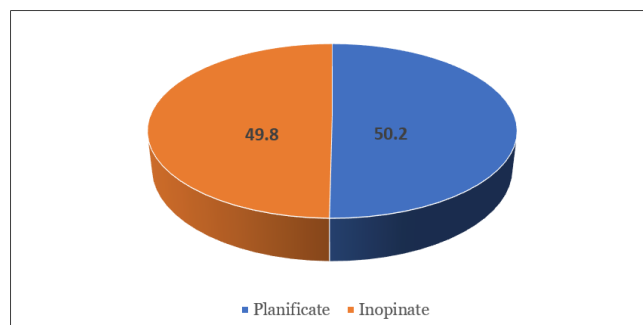

Figura 1. Structura controalelor de stat în domeniul sănătății publice realizate în perioada 2023–2025

acestei categorii (Tabelul 2).

Pentru încălcările constatate au fost întocmite și examinate 1 020 de procese-verbale cu privire la contravenții. În 389 de cazuri, persoanele fizice și juridice responsabile au fost sancționate cu amenzi în valoare totală de 1 014 400 de lei.

Totodată, din cauza unor abateri majore de la cadrul normativ, care nu puteau fi remediate imediat, în perioada analizată au fost emise 127 de decizii de suspendare sau interdicere: 60 în 2023, 42 în 2024 și 25 în 2025 (Tabelul 3).

În scopul creșterii nivelului de cunoștințe al persoanelor fizice și juridice privind respectarea legislației în sănătatea publică, în perioada 2023–2025 au fost realizate activități de informare și sensibilizare.

Au fost desfășurate seminare, mese rotunde și ateliere de instruire pentru persoane juridice din diferite domenii de activitate economică: 673 de activități în 2023, 626 în 2024 și 603 în 2025.

În perioada de referință, cu sprijinul personalului cu drept de control în sănătatea publică, au fost elaborate și expediate autorităților publice locale și altor factori de decizie 2 776 de note informative, care au prezentat problemele existente și propuneri concrete de ameliorare. Pentru informarea populației au fost utilizate pe larg mijloacele de informare în masă.

Concluzii

În subdiviziunile cu atribuții de control de stat în sănătatea publică s-a înregistrat, în perioada 2023–2025, un deficit considerabil de personal, mai puțin de 50,0% din efectivul-limită aprobat fiind ocupat. Situația impune revizuirea mecanismelor de recrutare, îndeosebi în centrele de sănătate publică în care rata de ocupare a posturilor de inspectori este sub 45%.

Dezvoltarea profesională continuă a angajaților reprezintă o prioritate și poate contribui la creșterea nivelului profesional al inspectorilor.

Se impune și consolidarea activităților de comunicare și sensibilizare a operatorilor economici privind implementarea și respectarea cadrului normativ în sănătatea publică, prin creșterea numărului vizitelor de consultanță și organizarea de seminare, mese rotunde și discuții de grup.

Tabelul 1. Numărul controalelor inițiate și desfășurate de inspectorii ANSP în perioada 2023–2025

Tipul controalelor	Controale inițiate și desfășurate			
	2023	2024	2025	Total
Planificate	4079	3565	3429	11073
Inopinate	3480	3823	3683	10986
Total	7559	7388	7112	22059

Tabelul 2. Controalele inopinate realizate de inspectorii ANSP în perioada 2023–2025

Anii	Controale realizate				
	Total	inclusiv			
		Eliberarea actelor permissive		Examinarea petițiilor, sesizărilor	
		abs.	%	abs.	%
2023	3480	3232	92,9	248	7,1
2024	3823	3698	96,7	125	3,3
2025	3683	3502	95,1	181	4,9
TOTAL	10986	10432	94,9	554	5,1

Tabelul 3. Măsurile restrictive și administrative aplicate de personalul ANSP cu drept de control de stat în perioada 2023–2025

Măsuri aplicate	Total	Inclusiv		
		2023	2024	2025
Prescripții sanitare	6399	2659	2135	1605
Procese verbale cu privire la contravenție	1020	349	251	420
Decizii de aplicare a amenzii	389	110	90	189
Suma amenzilor aplicate (lei)	1014400	135600	208150	670650
Decizii de suspendare/interzicere	127	60	42	25

Bibliografie

1. Parlamentul Republicii Moldova. Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. 2012.

2. Parlamentul Republicii Moldova. Legea nr. 162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor. 2023.

3. Parlamentul Republicii Moldova. Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor. 2018.

4. Parlamentul Republicii Moldova. Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor. 2003.

5. Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 464/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind ținerea Registrului de stat al controalelor. 2018.

6. Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 1090/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. 2017.

7. Parlamentul Republicii Moldova. Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice. 2009.

8. Lozan O, Gheorghita S, Guștiuc V, et al. Competențe profesionale ale personalului abilitat cu drept de control în domeniul sănătății publice. Chișinău, Republica Moldova; 2024.

Recepcionat – 04.08.2026, Acceptat pentru publicare – 31.08.2026

Autor corespondent: Cristina Magu, cristina.magu@ansp.gov.md

Declarația de conflict de interese: Autorii declară că nu există conflicte de interese.

Declarația de finanțare: Cercetarea nu a beneficiat de finanțare externă.

Declarația de etică: Studiul a utilizat exclusiv date administrative și statistice agregate și neidentificabile, provenite din rapoarte publice și documente instituționale ale ANSP. Nu au fost utilizate date individuale identificabile și nu au fost prelucrate informații cu caracter personal. Având în vedere natura agregată și neidentificabilă a datelor și absența participării directe a persoanelor, studiul nu a necesitat evaluarea unui comitet de etică.

Contribuția autorilor: Toți autorii (Vasile Guștiuc, Andrei Ciburiciu, Cristina Magu, Daniela Ciobanu) au contribuit egal la: Conceptualizare, Analiză formală, Redactare – proiect inițial și Redactare – revizuire și editare.

Toți autorii au citit și au aprobat versiunea finală a manuscrisului.

Citare: Guștiuc V, Ciburiciu A, Magu C, Ciobanu D. Unele aspecte privind organizarea și efectuarea controlului de stat în sănătate publică pe parcursul anilor 2023–2025 [Some aspects regarding the organization and conduct of state control in public health during 2023–2025]. *Arta Medica*. 2026;100(3):e2026318. doi: 10.5281/zenodo.22206104